

Bryssel den 13.5.2015
COM(2015) 263 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

**om Lettlands nationella reformprogram 2015,
med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2015**

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Lettlands nationella reformprogram 2015,

med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2015

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation²,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner³,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 26 mars 2010 antog Europeiska rådet kommissionens förslag till en ny strategi för tillväxt och sysselsättning, Europa 2020, som bygger på en ökad samordning av den ekonomiska politiken med inriktning på ett antal nyckelområden där åtgärder behövs för att stärka förutsättningarna för hållbar tillväxt och konkurrenskraft i EU.
- (2) Den 13 juli 2010 antog rådet på grundval av kommissionens förslag en rekommendation om de allmänna riktlinjerna för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik (2010–2014) och den 21 oktober 2010 ett beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik, vilka tillsammans utgör de integrerade riktlinjerna. Medlemsstaterna uppmanades att beakta de integrerade riktlinjerna i sin nationella ekonomiska politik och sysselsättningspolitik.

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2015) 263.

³ P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

- (3) Den 8 juli 2014 antog rådet en rekommendation om Lettlands nationella reformprogram för 2014 och avgav sitt yttrande om Lettlands uppdaterade stabilitetsprogram för 2014.
- (4) Den 28 november 2014 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten⁴, som markerar inledningen av 2015 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Samma dag antog kommissionen på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 även rapporten om varningsmekanismen⁵, i vilken Lettland inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (5) Den 18 december 2014 godkände Europeiska rådet prioriteringarna för att främja investeringar, skynda på strukturreformerna och fortsätta med en ansvarsfull, tillväxtfrämjande konsolidering av de offentliga finanserna.
- (6) Den 26 februari 2015 offentliggjorde kommissionen 2015 års landsrapport för Lettland⁶. Den innehöll en bedömning av hur väl Lettland har lyckats med de landspecifika rekommendationer som antogs den 8 juli 2014.
- (7) Den 17 april 2015 lade Lettland fram sitt nationella reformprogram 2015 och sitt stabilitetsprogram 2015. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.
- (8) Lettland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och klausulen om strukturell pensionsreform som bekräftats av Eurostat. Lettland har i sitt stabilitetsprogram begärt en tillfällig avvikelse från den nödvändiga anpassningen mot det medelfristiga budgetmålet, eftersom landet fortsätter att genomföra en omfattande strukturell reform av sjukvårds- och hälsosektorn. Budgetkostnaderna för reformen av sjukvårds- och hälsosektorn uppgår till 0,2 % av BNP 2016. Reformen förväntas öka sysselsättningen med 0,6 % och BNP med 2,2 % fram till 2023. De positiva effekterna på tillväxten och de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet bedöms vara rimliga. På grundval av kommissionens vårprognos 2015 överskrider dock det förväntade strukturella underskottet på 2,2 % av BNP 2016 den lämpliga säkerhetsmarginalen för det referensvärde på 3 % av BNP som anges i fördraget och som bör hållas för att komma i fråga för klausulen om strukturella reformer. Samtidigt som rådet erkänner att den pågående reformen av sjukvårds- och hälsosektorn är behövlig, anser man därför att Lettland inte uppfyller kraven för att komma i fråga för den önskade tillfälliga avvikelsen under 2016.
- (9) I sitt stabilitetsprogram 2015 planerar regeringen för ett i stort sett stabilt nominellt underskott på 1,4 % av BNP 2016 och 1,3 % 2017, med en ökning till 1,7 % 2018. För att uppfylla dessa mål avser regeringen att uppnå ett strukturellt underskott på 1,8 % av BNP 2016 och på 1,4 % av BNP från och med 2017. Den bana som anges i stabilitetsprogrammet inbegriper en avvikelse baserad på den klausul om strukturella reformer som Lettland inte förefaller vara berättigad att omfattas av och klassificerar planerade ytterligare försvarsutgifter under perioden 2016–2019 som engångsåtgärder. Den offentliga skuldkvoten förväntas enligt stabilitetsprogrammet minska från 37 % av BNP 2015 till 34 % av BNP 2018, med vissa årliga fluktuationer däremellan på grund av ackumulering av likvida tillgångar i

⁴ COM(2014) 902.

⁵ COM(2014) 904.

⁶ SWD(2015) 33 final.

skuldförvaltningssyfte. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa finanspolitiska beräkningar är rimligt. Åtgärder för 2015 har i stort sett genomförts som budgeterat. Det finns dock inga tillräckliga beskrivningar av vilka åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2016 och framåt. På grundval av kommissionens vårprognos 2015 uppfyller Lettland kraven 2015, med beaktande av tillämpningen av klausulen om pensionsreform. För 2016 finns det dock en risk för betydande avvikelse. Det strukturella saldot skulle behöva förbättras med 0,3 % av BNP med beaktande av undantaget för pensionsreformen. På grundval av kommissionens prognos försämrades det istället med 0,3 % av BNP vilket också hänger samman med att försvarsutgifterna inte kan klassificeras som engångsåtgärder. Rådet anser, på grundval av sin bedömning av stabilitetsprogrammet och med beaktande av kommissionens vårprognos 2015, att det finns en risk för att Lettland inte kommer att följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler.

- (10) Ett nationellt oberoende ackrediteringsorgan håller på att inrättas och en ny kvalitetsinriktad finansieringsmodell utvecklas för den högre utbildningen i Lettland. Även om vissa framsteg har gjorts med att reformera systemet för forskning och innovation, i linje med strategin för smart specialisering, leder otillräcklig offentlig finansiering inom ett fragmenterat system till dåliga resultat på det vetenskapliga området. Lettland investerade endast cirka 0,6 % av BNP i forskning och utveckling 2013, den tredje lägsta nivån i EU. De offentliga insatserna för forskning och utveckling uppgick endast till 0,43 % av BNP 2013. En brist på innovation och privata investeringar inom sektorer med högre mervärde och kunskapsintensiva sektorer hämmar konkurrenskraften.
- (11) Trots de framsteg som har gjorts med att bekämpa arbetslösheten, behövs med tanke på den minskande arbetskraften ytterligare åtgärder för att förebygga ungdomsarbetslösheten och dess negativa långsiktiga konsekvenser. Lettland har gjort vissa framsteg med att reformera yrkesutbildningen och lärlingssystemet. Yrkesutbildningens attraktionskraft fortsätter dock att vara en utmaning på grund av det begränsade engagemanget från små och medelstora företag.
- (12) Även om ett betydande arbete med analys och planering har utförts, har reformerna av det sociala biståndet inte gått framåt och en tillräcklig budgetplanering till stöd för reformerna saknas. Den låga täckningen och otillräckligheten av arbetslöshets- och socialbidrag hindrar effektiva åtgärder för att minska fattigdom, social utestängning och den höga graden av ojämlikhet. Under dessa förhållanden har de sociala utgifterna liten effekt när det gäller att minska fattigdomen. År 2014 löpte omkring 32,7 % av Lettlands befolkning risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning, och inkomstskillnaderna är fortfarande bland de högsta i EU. Finansieringen av en aktiv arbetsmarknadspolitik och dess täckning är fortfarande låg i jämförelse med andra EU-länder. Den höga skatteken för låginkomsttagare är fortfarande ett hinder för formell sysselsättning och minskar efterfrågan på lågutbildad arbetskraft, samtidigt som det finns outnyttjad potential i miljö- och fastighetskatter. Den låga nivån av offentlig finansiering för hälso- och sjukvård och höga direktbetalningar, otillräcklig inriktning på incitament för resultat och effektivitet, och en brist på samordning av vården har lett till försämrad tillgång till hälso- och sjukvård för en stor del av befolkningen. Det finns stort utrymme för att öka systemets kostnadseffektivitet och kvalitet och för att koppla finansiering av sjukhus till resultatbaserade mekanismer.

- (13) Lettland har gjort betydande framsteg när det gäller att reformera rättsväsendet. Avslutandegraden för civilrättsliga och handelsrättsliga mål är dock fortfarande låg, vilket medför en ytterligare börda för företagen, och den roll som det rättsliga rådet och domstolarnas ordförande har vid genomförandet av de rättsliga reformerna bör stärkas. Bekämpningen av skatteundandragande och effektiviseringen av skatteuppbörden är otillräckliga och nivån av skatteflykt är fortfarande hög. Även om en lag om insolvens har antagits, återstår mycket att göra för att utveckla en lämplig strategi för insolvenser och ett effektivt övervakningssystem för konkursförvaltare. Företagsklimatet och kvaliteten på offentliga tjänster skulle gynnas av kraftfullare åtgärder mot intressekonflikter och korruption, särskilt i sårbara sektorer som offentlig upphandling, byggnadsverksamhet och hälso- och sjukvård. Inga framsteg har gjorts när det gäller konkurrensrådets förslag till ändring av konkurrenslagen, som skulle ge det ett större institutionellt och finansiellt oberoende för att vidta effektiva åtgärder mot offentliga organ. Lagen om offentlig förvaltning har ännu inte antagits av parlamentet. Det är viktigt att den också kommer att omfatta lokala myndigheter.
- (14) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen gjort en omfattande analys av Lettlands ekonomiska politik och offentliggjort den i 2015 års landsrapport. Den har också bedömt stabilitetsprogrammet och det nationella reformprogrammet samt uppföljningen av de rekommendationer Lettland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Lettland utan också i vilken mån EU:s regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i Europeiska unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på EU-nivå. Rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen återspeglas i rekommendationerna 1–4.
- (15) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat Lettlands stabilitetsprogram, och dess yttrande⁷ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att under perioden 2015–2016 vidta följande åtgärder:

1. Säkerställa att avvikelserna från det medelfristiga budgetmålet under 2015 och 2016 är begränsad till det undantag som gjorts för den strukturella pensionsreformen.
2. Förbättra yrkesutbildningen, påskynda reformen av läroplanerna och öka antalet tillgängliga lärlingsplatser. Se till att den nya finansieringsmodellen för högre utbildning främjar kvalitet. Förbättra hanteringen av finansiering för forskning och uppmuntra privata investeringar i innovation i enlighet med strategin för smart specialisering.
3. Vidta konkreta åtgärder för att reformera det sociala stödet, säkerställa stödets tillräcklighet och vidta åtgärder för att förbättra anställbarheten. Minska den höga skattekillen för låginkomsttagare genom en skatteväxling till andra källor som är mindre skadliga för tillväxten. Vidta åtgärder för att förbättra tillgängligheten, kostnadseffektiviteten och kvaliteten i hälso- och sjukvården och koppla sjukhusfinansiering till resultat.

⁷ Enligt artikel 5.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.

4. Öka effektiviteten i rättsväsendet genom att öka redovisningsskyldigheten för alla parter (inbegripet konkursförvaltare), tillhandahålla lämpliga medel för att motverka skatteundandragande och stärka rollen för det rättsliga rådet. Förbättra lagstiftningen om offentlig förvaltning för att stärka hanteringen av intressekonflikter och koppla ersättningsnivåer till ansvar.

Utfärdad i Bryssel den

*På rådets vägnar
Ordförande*